

større Sikkerhed ved at placere sine Besparelser i gode Aktiebanker fremfor i ufunderede veldædige Sparekasser. Men der er da ingen særdeles Grund længer til at holde Sparekasse-Institutionen i dens nuværende Form oppe. —

Dette, Hr. Redaktør! nogle faa Bemærkninger i Anledning Hr. Rubins Foredrag og den dertil knyttede Diskussion i Nationaløkon. Forening.

O. A.

Schweiz's Sparekasser. Hvem der interesserer sig herfor, vil kunne faa gode Oplysninger i en af Pastor Spyri i Zürich udarbejdet Bog, «Die Ersparniskassen der Schweiz», som det schweiziske Indenrigsdepartement nylig har offentliggjort. Der findes i Schweiz i Alt 312 Sparekasser (mod 259 i 1867) med 542,162 Kontohavere med en Indskudskapital paa 288 Millioner Fr. Med andre Ord: gennemsnitlig har hver femte Schweizer en Kapital paa 533 Fr. indestaaende i en Sparekasse. Men imellem de forskellige Kantoner er Forskjellighederne store: i Neuchâtel beløbe Indskudene gennemsnitligt 827 Fr., i Nidwald kun 187 Fr. — Reservefondet er ikke stort, kun 11 Mill. Fr. eller 3,8 pCt.; hertil kommer dog ganske vist en Kommune- og Kantonsgaranti. Af den indsatte Kapital anbragtes c. 185 Mill. Fr. i Udlaan, henved 2 Mill. i Aktier, noget over 40 Mill. i Obligationer, 31 Mill. i Kavtioner. Pengene anses som meget solidt anbragte; Tabet ved Anbringelserne beløb aarlig 2 pro Mille. Indbetalingerne beløb (i 1872) 81,6 Mill., Udbetalingerne 66,6 Mill.

Det er et Exempel paa den Stemning, der hersker i nogle af de schweiziske Kantoner, at en Sparekasse i et af de katolske Kantoner efter sine Statuter kun maa modtage Indskud af Katholiker; Sparekassen er stiftet for, saavidt muligt, at forhindre, at faste Ejendomme i dette Kanton, naar de sættes til Avktion, erhverves af Protestanter.

Urindustrien. Aarlig produceres der i Alt i Følge de nyeste Beregninger, der ganske vist ere noget usikre, Ure til en Værdi af omtr. 190 Mill. Fr. Deraf falder paa:

Schweiz	88 Mill. Fr.
Frankrig	42 ¹ / ₂ —
Tyskland	22 —
England	16 —
Forenede Stater	8 ¹ / ₂ —
Østrig	8 —

Fordeles Produktionen mellem Lommeure og andre Ure, faas følgende:

Lommeure:

Schweiz	1,600,000 Stk.	til en Værdi af	88 Mill. Fr.
Frankrig	300,000 —	—	16 ¹ / ₂ —
England	200,000 —	—	16 —
Forenede Stater	100,000 —	—	7 ¹ / ₂ —

I Alt 2,200,000 Stk. til en Værdi af 128 Mill. Fr.

Andre Ure:

Frankrig	500,000 Stk.	til en Værdi af	26 Mill. Fr.
Tyskland	2,000,000 —	—	22 —
Forenede Stater	150,000 —	—	1 —
Østrig	100,000 —	—	8 —

I Alt 2,750,000 Stk. til en Værdi af 57 Mill. Fr.

Medens der altsaa produceres over en halv Million færre Lommeure, har Produktionen af disse Ure dog ikke lidet over den dobbelte Værdi af Produktionen af andre Ure: den gennemsnitlige Pris paa et Lommeur er 58 Fr., paa et andet Ur kun 21 Fr.

Betragte vi de enkelte Lande, se vi Følgende:

Schweiz producerer saa godt som slet ikke Taffelure, Taarnure osv., men staar med Hensyn til Lommeure øverst, baade hvad Kvantitet og Kvalitet angaar: omtr. tre Fjerdedele af samtlige de Lommeure, der komme paa Markedet, produceres i Schweiz; ja det lille Kanton Neuchâtel, der kun tæller halvt saa mange Indbyggere som Kjøbenhavn, producerer mellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{2}$ af alle de Lommeure, der aarlig produceres i hele Verden.

Urproduktionen i Kanton Neuchâtel anslaaes nu til at beløbe 800,000 à 1 Million Stykker, der dog kun repræsentere en Værdi af c. 40 Mill. Fr., altsaa en Gjennemsnitsværdi af 40 à 50 Fr. pr. Ur. Det er navnlig tarvelige Sølvure, der her produceres; Fabrikant Roskopfs «Arbejderure» ere nok som bekendte. Fra dette Kanton udføres ogsaa en betydelig Mængde halvfærdige Ure til Frankrig og England, hvor der lægges den sidste Haand paa dem, og hvor de saa udgives for franske eller engelske Varer. Den neuchâtelske Urindustri er født i 1681; i dette Aar saa en Smed ved Navn Richard et engelsk Ur, som han søgte at efterligne; dette lykkedes ham; Heldet sporede fremad; Richard anlagde den første Urfabrik i le Locle, der snart vandt Berømmelse og fik talrige Efterlignere: ved hans Død i 1741 blomstrede der allerede en ikke ubetydelig Urindustri i hans Fædreland, der siden bestandig har gjort i Sandhed forbavsende Fremskridt: nu er der i Kanton Neuchâtel ikke en By, ikke en Landsby, neppe et Hus, der ikke paa en eller anden Maade lever af Urfabrikation. (Jfr. Kopp: Rapport sur le développement de l'industrie horlogère dans le canton de Neuchâtel. Schaffhouse 1874.)

I Kanton Genève produceres der ikke saa mange Ure, vistnok ikke 150,000 Stk. Deres Værdi er imidlertid meget høj, omtr. 20 Mill. Fr., eller 130—140 Fr. pr. Stk.: et Genferur er saaledes gjennemsnitligt omtrent tre Gange dyrere end et Neuchâtelerur. $\frac{11}{12}$ af de Ure, der her tilvirkes, ere Guldure, tildels overordenlig omhyggeligt udarbejdede, rigt dekorerede, luxuriøst udstyrede, ofte meget komplicerede. Den første Urfabrik i Genève anlagdes i 1587 af Cusin. Cusin og Richard kunne betragtes som Fædre til den schweiziske Urindustri og saaledes middelbart til den schweiziske Fabrikation af Spille-daaser, til Guldsmed- og Juvellerindustrien m. M.

I Kanton Vaud fabrikeres der omtrent lige saa mange Ure som i Genève, ligeledes meget udsøgte; for en stor Del udføres de derfra ufuldendte, navnlig uden Kapsler.

Det er i Kanton Bern, at Urindustrien i de sidste Aar har taget det stærkeste Opsving: uagtet den her er af meget ung Dato, fabrikeres der alt omtr. en halv Million Stk., mest

simple Ure, til en samlet Værdi af kun 20 Mill. Fr. o: 40 Fr. pr. Ur.

Ogsaa hvad Urenes Kvalitet angaar, slaar Schweiz øverst, hvad alle kompetente Dommere indrømme, og hvad Wienerudstillingen tilstrækkelig godtgjorde. Foruden gode, tarvelige Ure til en forholdsvis meget billig Pris, produceres der her de fortrinligste Lommekronometre. I Fabrikationen heraf er der i de senere Aar gjort saa store Fremskridt, at selv England ikke længere kan maale sig med Schweiz. I hvilken virkelig forbavsende Grad Lommekronometerfabrikationen er gaaet frem, ses af nedenstaaende Tabel. De Kronometre, hvis Gang iagttoges paa Observatoriet i Neuchâtel, havde en gennemsnitlig Variation

	pr. Dogn.	fra den liggende til den hængende Stilling.	pr. 1° Temperatur.
1862 . . .	\pm 1,61 Sekond	— Sekond	— Sekond
1863 . . .	1,28	—	—
1864 . . .	1,27	8,21	0,48
1865 . . .	0,88	6,18	0,45
1866 . . .	0,74	3,56	0,36
1867 . . .	0,66	3,57	0,16
1868 . . .	0,57	2,44	0,15
1869 . . .	0,60	2,43	0,14
1870 . . .	0,54	2,37	0,14
1871 . . .	0,55	1,90	0,13
1872 . . .	0,52	1,99	0,15

Staten søger at støtte Urindustrien dels ved Oprettelsen af Urmagerskoler, i hvilke der gives Arbejderne de fornødne theoretiske Kundskaber, dels ved Observatorierne. Disse modtage Kronometre til Observation, notere Variationen pr. Døgn, Temperaturens og de forskjellige Stillingers Indflydelse m. M. Efter endt Observation leveres Uret tilbage, forsynet med en «bulletin de marche», der ikke alene gjør Nytte ved at vise Fabrikanten, i hvilken Retning hans Ure staa tilbage og hvilke Mangler han maa søge at rette, men som ogsaa ere en af Køberne højt skattet Garanti. Observatorierne i Genève og

Neuchâtel synes næsten mere beregnede paa at observere Kronometrenes end Stjernernes Gang. (Jfr. Rapport du directeur de l'observatoire cantonal à la commission d'inspection pour l'exercice de 1873. Neuchâtel 1874.)

De schweiziske Urmageres Bestræbelser have i de senere Aar navnlig gaaet ud paa at simplificere Konstruktionen og paa at fjerne overflødige Bestanddele. Vel fabrikeres der endnu mange komplicerede Ure, Ure, der give Oplysning om Datoen og om alt Muligt og Umuligt, Ure, der kun behøve at trækkes op hvert tiende Aar, Ure, der aldrig behøve at trækkes op (Optrækningen sker ved de Stød, der gives Uret, naar den, der bærer det, gaar) osv. Men det, man navnlig beflitter sig paa, er dog at levere Ure, der ere saa paalidelige Tidsmaalere som vel muligt, hvor det Nyttige og Smagfulde er forenet, men hvor det blot Løjerlige holdes borte. (Jfr. Hirsch: Rapport sur l'horlogerie. Schaffhouse 1874.)

Frankrig staar, som ovenfor anført, som Nr. 2 i Ur-fabrikation. Det producerer mange Lommeure (over 300,000 Stk.), navnlig i Juraegnen, der dog ikke ere særlig fortrinlige. Dets Specialitet er Taffelure; de franske Taffelure ere berømte. — England staar navnlig højt i Fabrikationen af Kronometre. — Amerika har søgt at skabe sig en Urindustri ved Hjælp af en Beskyttelsestold paa 30 pCt. — Tyskland har i Glas-hütte i Sachsen en ret betydelig Urfabrik, men er dog navnlig bekjendt ved sine verdensberømte Schwarzwälderure. (Jfr. Trenkle: Die Geschichte der Schwarzwälder Industrie. Karlsruhe 1874. Pg. 198—228, 286—90, — et Værk, der indeholder mange interessante Oplysninger om den højst mærkelige Schwarzwälderindustri.) — Østrig har ogsaa nogen Urindustri. Derimod fortjener Urindustrien i andre Lande ikke særlig Omtale.

Frankrigs Sparekasser udgjorde, i Følge nylig offentliggjorte officielle Meddelelser, d. 31 December 1873 508 Kasser, hvoraf 158 havde Filialer (10 Kasser over 10 Filialer), i Alt 682 Filialer. Saaledes var der i Alt 1190 Sparekassekontorer \approx 1 Kontor pr. 30,340 Beboere. Er der i Danmark 300